

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Syvende Afdeling)

5. juni 2019*

»Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler – direktiv 93/13/EØF – artikel 3, stk. 1 – artikel 4, stk. 2 – artikel 6, stk. 1 – aftale om lån optaget i udenlandsk valuta – meddelelse til forbrugeren om den gældende vekselkurs for det beløb, der stilles til rådighed i den nationale valuta, efter aftalens indgåelse«

I sag C-38/17,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Budai Központi Kerületi Bíróság (den centrale distriktsdomstol i Buda, Ungarn) ved afgørelse af 14. december 2016, indgået til Domstolen den 24. januar 2017, i sagen

GT

mod

HS,

har

DOMSTOLEN (Syvende Afdeling),

sammensat af formanden for Tredje Afdeling, A. Prechal (refererende dommer), som fungerende formand for Syvende Afdeling, og dommerne C. Toader og A. Rosas,

generaladvokat: N. Wahl,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- GT ved ügyvéd T. Szabó,
- HS ved ügyvéd T. Várhelyi,
- den ungarske regering ved M.Z. Fehér og Zs. Biró-Tót, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved K. Talabér-Ritz og A. Cleenewerck de Crayencour, som befuldmægtigede,

* Processprog: ungarsk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af den kompetence, som Den Europæiske Union er blevet tildelt med henblik på at sikre forbrugerne et højt beskyttelsesniveau, de grundlæggende principper i EU-retten om lighed for loven, en effektiv søgsmålsadgang og en retfærdig rettergang samt Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29), herunder navnlig 8.-12. betragtning og 20. betragtning hertil samt artikel 4, stk. 2, og artikel 5 heri.
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem leasingselskabet GT og HS, som låntager, vedrørende ugyldigheden af den mellem parterne indgåede låneaftale på grund af den manglende angivelse af den anvendte valutakurs på tidspunktet for leveringen af midlerne.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 8.-12. og 20. betragtning til direktiv 93/13 har følgende ordlyd:

»[D]et blev i Fællesskabets to programmer for en politik vedrørende forbrugerbeskyttelse og -oplysning [...] understreget, at det er vigtigt at beskytte forbrugerne mod urimelige kontraktvilkår; denne beskyttelse skal sikres ved love og andre forskrifter, der enten skal harmoniseres på fællesskabsplan eller vedtages direkte på dette plan.

[I] overensstemmelse med princippet under afsnittet om »beskyttelse af forbrugernes økonomiske interesser« i de to programmer skal forbrugere, der erhverver varer eller tjenesteydelser, beskyttes mod misbrug af sælgers stærkere stilling herunder især mod standardkontrakter og udelukkelse af væsentlige rettigheder i kontrakterne.

[F]orbrugeren kan sikres en bedre beskyttelse gennem vedtagelse af ensartede bestemmelser vedrørende urimelige vilkår; disse bestemmelser skal finde anvendelse på alle aftaler, som indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere; dette direktiv finder derfor ikke anvendelse på bl.a. arbejdskontrakter, aftaler vedrørende arveret og familieret samt aftaler om oprettelse af selskaber og om disses vedtægter.

[F]orbrugeren skal nyde samme beskyttelse ved en mundtlig aftale som ved en skriftlig, og i sidstnævnte tilfælde uafhængigt af, om vilkårene er indeholdt i et eller flere dokumenter.

[D]e nationale lovgivninger giver imidlertid på nuværende tidspunkt kun mulighed for en delvis harmonisering; kun kontraktvilkår, der ikke er blevet individuelt forhandlet, er omfattet af dette direktiv; det er vigtigt at give medlemsstaterne mulighed for under overholdelse af Traktaten at sikre forbrugeren et højere beskyttelsesniveau ved at fastsætte strengere nationale bestemmelser end bestemmelserne i dette direktiv

[...]

[K]ontrakterne skal være formuleret på en klar og forståelig måde, og forbrugeren skal have en reel mulighed for at gøre sig bekendt med alle vilkårene, og i tvivlstilfælde gælder den fortolkning, der er mest fordelagtig for forbrugeren.«

4 Dette direktivs artikel 1, stk. 2, bestemmer:

»Kontraktvilkår, som afspejler love eller bindende administrative bestemmelser samt bestemmelser eller principper i internationale konventioner, som medlemsstaterne eller Fællesskabet er part i, bl.a. på transportområdet, er ikke underlagt dette direktivs bestemmelser.«

5 Direktivets artikel 3, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, anses for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.«

6 Samme direktivs artikel 4 har følgende ordlyd:

»1. Det vurderes, om et kontraktvilkår er urimeligt, under hensyn til hvilken type varer eller tjenesteydelser aftalen omfatter, og ved på tidspunktet for aftalens indgåelse at tage hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse samt til alle andre vilkår i aftalen eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne, jf. dog artikel 7.

2. Vurderingen af, om kontraktvilkårene er urimelige, omfatter hverken definitionen af aftalens hovedgenstand eller overensstemmelsen mellem pris og varer eller mellem tjenesteydelser og betalingen herfor, for så vidt disse vilkår er affattet klart og forståeligt.«

7 Artikel 5 i direktiv 93/13 fastsætter:

»I de aftaler, hvor alle eller nogle af de vilkår, der tilbydes forbrugeren, er i skriftlig form, skal disse vilkår altid være udarbejdet på en klar og forståelig måde. Hvis der opstår tvivl om et kontraktvilkårs betydning, gælder den fortolkning, som er mest gunstig for forbrugeren. [...]«

8 Dette direktivs artikel 6, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«

Ungarsk ret

Lov Hpt

9 § 213, stk. 1, litra a), i hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (lov nr. CXII. af 1996 om kreditinstitutter og finansielle virksomheder) (herefter »lov Hpt«) bestemmer:

»Enhver låneaftale indgået med en forbruger eller en privatperson er ugyldig, hvis den ikke indeholder oplysninger om

a) kontraktens genstand [...]«

Lov DH 1

- 10 § 1, stk. 1, i Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (lov nr. XXXVIII af 2014 om regulering af visse spørgsmål i tilknytning til afgørelsen truffet af Kúria (øverste domstol) med henblik på at ensarte retspraksis på det civile retlige område vedrørende låneaftaler indgået mellem finansieringsinstitutter og forbrugerne) (herefter »lov DH 1«) bestemmer følgende:

»Denne lov finder anvendelse på låneaftaler indgået med forbrugere i perioden fra den 1. maj 2004 og indtil datoen for denne lovs ikrafttræden. Ved anvendelsen af denne lov omfatter begrebet låneaftale indgået med en forbruger enhver kredit- eller låneaftale eller leasingaftale baseret på fremmed valuta (knyttet til eller optaget i fremmed valuta og tilbagebetalt i ungarske forint (HUF)) eller baseret på HUF og indgået mellem et finansieringsinstitut og en forbruger [...]«

- 11 § 3, stk. 1 og 2, i lov DH 1 fastsætter:

»1. Et vilkår i en låneaftale indgået med en forbruger, hvorefter finansieringsinstituttet beslutter, at det er køberkursen, der finder anvendelse ved frigivelse af midler beregnet til erhvervelse af den ejendom, der er genstand for låneaftalen eller leasingaftalen, er – medmindre der er tale om et individuelt forhandlet aftalevilkår – ugyldigt, når det er sælgerkursen eller enhver anden vekselkurs, som er forskellig fra den kurs, der er fastsat ved frigivelsen af midlerne, der finder anvendelse ved tilbagebetalingen.

2. Det vilkår, der i henhold til stk. 1 er ugyldigt, erstattes [...] med en bestemmelse om anvendelse af den officielle vekselkurs fastsat af Ungarns nationalbank for den pågældende valuta både i forbindelse med frigivelsen af midlerne og ved tilbagebetaling (herunder betaling af månedlige ydelser og omkostninger og provisioner fastsat i fremmed valuta).«

Lov DH 3

- 12 § 3, stk. 1, i az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (lov nr. LXXVII af 2014 om regulering af spørgsmål i tilknytning til ændringen af den valuta, i hvilken visse låneaftaler er indgået, og reglerne om renter, herefter »lov DH 3«) bestemmer følgende:

»En låneaftale indgået med en forbruger ændres i henhold til denne lovs bestemmelser.«

Dom nr. 1/2016 PJE

- 13 Kúrias (øverste domstol, Ungarn) dom nr. 1/2016 PJE, som blev truffet med henblik på at ensarte retspraksis på det civile retlige område i overensstemmelse med artikel 25, stk. 3, i Alaptörvény (den ungarske forfatning), har følgende ordlyd:

»1. En låneaftale indgået med en forbruger eller en privatperson optaget i udenlandsk valuta opfylder også kravet i § 213, stk. 1, litra a), i [lov Hpt], såfremt aftalen, der er formaliseret i et dokument – og som også omfatter aftalens generelle vilkår på tidspunktet for dens indgåelse – angiver kredittens størrelse i ungarske forint (betalingsvalutaen) på betingelse af, at værdien af kredittens størrelse optaget i udenlandsk valuta (kontoens valuta) kan fastlægges præcist på det fremtidige tidspunkt for omregning, der er fastsat i aftalen, eller i mangel heraf på tidspunktet for udbetalingen af midlerne, på grundlag af den vekselkurs, der gælder på dette tidspunkt.

[...]

3. Hvis en låneaftale indgået med en forbruger eller en privatperson optaget i udenlandsk valuta – og som også omfatter aftalens generelle vilkår på tidspunktet for dens indgåelse – indeholder de angivelser, der er nævnt under 1 og 2, er ensidige erklæringer, der indtræder efter aftalens indgåelse (f.eks. tillægsskrivelsen eller betalingsplanen), oplysninger fra kreditgiveren til forbrugeren, som er uden betydning for aftalens indgåelse eller gyldighed.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 14 Den 20. februar 2006 indgik selskabet med HS, som låntager, en låneaftale med henblik på finansiering af køb af en bil. Lånet var optaget i udenlandsk valuta, i den foreliggende sag schweiziske franc (CHF). Kredittens størrelse var fastsat ud fra det krævede beløb i ungarske forint (HUF), i nærværende sag 3 859 000 HUF, med den vekselkurs, som var gældende på tidspunktet for frigivelsen af midlerne. I overensstemmelse med denne aftale »[...] underskr[ev] parterne kontrakten, hvis indhold [var] i overensstemmelse med kreditgiverens tillægsskrivelse«. Tillægsskrivelsen blev derefter sendt til låntageren efter underskrivelsen af kreditaftalen den 7. april 2006. Denne skrivelse, hvorom den forelæggende ret har fremhævet, at den ikke blev underskrevet af låntageren, indeholdt den vekselkurs, der skulle anvendes på kreditten (1 CHF = 164,87 HUF).
- 15 I henhold til denne aftale skulle lånet tilbagebetales i ungarske forint, idet afdragenes størrelse var afhængig af den vekselkurs mellem den schweiziske franc og den ungarske forint, der fandt anvendelse på tidspunktet for betalingen af disse afdrag, således at valutarisikoen påhvilede låntageren.
- 16 Idet selskabet vurderede, at låntageren ikke havde opfyldt sin tilbagebetalingsforpligtelse, opsagde det aftalen den 4. marts 2013. Herefter har selskabet anlagt sag ved den forelæggende ret mod låntageren med påstand om, at låntageren tilpligtes at betale 1 463 722 HUF som lånt kapital med tillæg af renter.
- 17 Heroverfor har låntageren bl.a. med henvisning til § 213, stk. 1, litra a), i lov Hpt påberåbt sig, at aftalen er ugyldig med den begrundelse, at aftalen ikke angav formålet med lånet, eftersom den anvendte vekselkurs mellem den schweiziske franc og den ungarske forint på tidspunktet for leveringen af midlerne kun fremgik af den tillægsskrivelse, som alene selskabet havde underskrevet.
- 18 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at der i den for denne verserende sag skal foretages en anvendelse af de afgørelser, som Kúria (øverste domstol) har truffet med henblik på at ensarte retspraksis, herunder dom nr. 1/2016, som er bindende for de lavere retsinstanser. Ifølge denne dom skal den vekselkurs, som ensidigt fastsættes af selskabet i tillægsskrivelsen, tillægges den samme juridiske værdi som den, der tillægges et aftalevilkår, når den vekselkurs, der skal anvendes ved udbetalingen af midlerne, ikke er fastsat i selve kontrakten. Det følger af den samme dom, at den omstændighed, at debitoren ikke har underskrevet tillægsskrivelsen, og at kreditgiveren ikke er forpligtet til at bevise, at debitoren har modtaget denne skrivelse, er uden betydning i denne henseende.
- 19 Den forelæggende ret har præciseret, at såfremt det anerkendes, at aftalen er gyldig, fører det til, at låntageren skal bære de finansielle konsekvenser af valutarisikoen. Derfor ville det stride mod låntagerens økonomiske interesser, at den pågældende ret anerkender gyldigheden af en sådan låneaftale optaget i udenlandsk valuta på grundlag af den nævnte § 213, stk. 1, litra a). Denne ret ønsker derfor at sikre sig, at dom nr. 1/2016 ikke er i strid med EU-rettens bestemmelser om beskyttelse af forbrugerne.

20 På denne baggrund har Budai Központi Kerületi Bíróság (den centrale distriktsdomstol i Buda, Ungarn) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er den kompetence, som Den Europæiske Union er blevet tildelt med henblik på at sikre forbrugerne et højt beskyttelsesniveau, de grundlæggende principper i EU-retten om lighed for loven, en effektiv søgsmålsadgang og en retfærdig rettergang og forskellige elementer i præamblen til direktiv [93/13] [nemlig 8.-12. betragtning og 20. betragtning hertil] og endelig, artikel 4, stk. 2, og [direktivets] artikel 5 [...] til hinder for en bindende national retspraksis, der

- ikke som en betingelse for aftalens gyldighed pålægger forbrugerens medkontrahent at give forbrugeren mulighed for forud for indgåelsen af aftalen at blive bekendt med vilkår i aftalen, som er affattet klart og forståeligt, og som er aftalens hovedgenstand, herunder den [veksel]kurs, der finder anvendelse på udbetalingen af et lån i udenlandsk valuta på en måde, der ikke medfører aftalens ugyldighed?
- giver forbrugerens medkontrahent mulighed for først (eksempelvis i et særligt dokument) at underrette om vilkår i aftalen, der er affattet klart og forståeligt, og som er aftalens hovedgenstand, på det tidspunkt, hvor forbrugeren uigenkaldeligt har forpligtet sig til at opfylde aftalen, uden at denne omstændighed udgør en begrundelse for aftalens ugyldighed?«

Det præjudicielle spørgsmål

Om formaliteten

21 Europa-Kommissionen har gjort gældende, at det præjudicielle spørgsmål skal afvises i det væsentlige med den begrundelse, at den forelæggende ret ikke for Domstolen har fremlagt alle de væsentlige faktiske og retlige omstændigheder, herunder navnlig den omstændighed, at hovedsagen indgår i en større sammenhæng af den ungarske lovgivers lovgivningsmæssige indgreb vedrørende låneaftaler såsom den i hovedsagen omhandlede, og som har givet anledning til vedtagelsen af lov DH 1 og lov DH 3. I henhold til disse love blev den oprindeligt aftalte vekselkurs for sådanne aftaler med tilbagevirkende kraft og uden videre erstattet af den, der er fastsat i den ungarske lov om ophævelse af valutarisikoen, dog med forbehold af opretholdelsen af en valutarisiko, som hidrører fra den ved lov fastsatte vekselkurs. Det er Kommissionens opfattelse, at de nævnte love skal betragtes som bindende lovbestemmelser som omhandlet i artikel 1, stk. 2, i direktiv 93/13, således at det er hensigtsmæssigt at undersøge forholdet mellem de EU-retlige bestemmelser, der ønskes fortolket, og de faktiske omstændigheder eller genstanden for tvisten i hovedsagen.

22 Ifølge Kommissionen hænger de EU-retlige elementer, der ønskes fortolket, ikke på nogen måde sammen med hovedsagen med henvisning til, at vedtagelsen af lov DH 1 og lov DH 3 havde den konsekvens, at de vilkår for valutakursen og kursrisikoen, som var indeholdt i låneaftaler såsom den i hovedsagen omhandlede, blev undtaget fra anvendelsesområdet for direktiv 93/13 i henhold til direktivets artikel 1, stk. 2, således at dette direktiv ikke længere finder anvendelse i nærværende sag.

23 Det bemærkes i denne henseende, at der i overensstemmelse med Domstolens faste praksis er en formodning for, at de spørgsmål om EU-rettens fortolkning, som den nationale ret har forelagt på baggrund af de retlige og faktiske omstændigheder, som den har ansvaret for at fastlægge – og hvis rigtighed det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve – er relevante. Domstolen kan kun afvise en anmodning fra en national ret, hvis det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, såfremt problemet er af hypotetisk karakter, eller såfremt Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål (dom af 20.9.2018, OTP Bank og OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, præmis 37).

- 24 Det fremgår af den redegørelse for de faktiske omstændigheder, der fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at det forelagte spørgsmål vedrører en situation, hvor en forbruger har indgået en låneaftale optaget i udenlandsk valuta, mens det nøjagtige beløb for dette lån først blev fastsat efter indgåelsen af den nævnte aftale under anvendelse af den vekselkurs, som blev fastsat af selskabet i et særskilt dokument og anvendt på beløbet i forbrugerens ansøgning om finansiering i national valuta.
- 25 Det er korrekt, at de love, der er nævnt af Kommissionen, for så vidt som de erstatter de vilkår, som for det første fastsatte en forskel mellem den vekselkurs, der fandt anvendelse på frigivelsen af lånet (købskursen for den pågældende udenlandske valuta), og for det andet den, der fandt anvendelse på tilbagebetalingen af lånet (salgskursen), bevirker, at et vilkår, hvorefter det blev aftalt at anvende en fælles vekselkurs, nemlig den, der er fastlagt af Ungarns Nationalbank, udelukkes fra anvendelsesområdet for direktiv 93/13, idet den afspejler en bindende lovbestemmelse som omhandlet i artikel 1, stk. 2, i direktiv 93/13. Det følger imidlertid ikke heraf, at et andet kontraktvilkår såsom det i hovedsagen omhandlede, som fastsætter de nærmere metoder for fastsættelse af kredittens størrelse optaget i udenlandsk valuta, på grund af den strenge fortolkning, som denne bestemmelse skal underlægges, i sin helhed også er udelukket fra dette direktivs anvendelsesområde (jf. i denne retning dom af 20.9.2018, OTP Bank og OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, præmis 65 og 66), hvorfor det ikke fremgår klart, at denne bestemmelse ikke finder anvendelse på det i hovedsagen omhandlede vilkår.
- 26 Det præjudicielle spørgsmål kan følgelig antages til realitetsbehandling.

Om realiteten

- 27 Selv om det præjudicielle spørgsmål kun delvist vedrører fortolkningen af en præcis EU-retlig forskrift, følger det af fast retspraksis, at det tilkommer Domstolen på grundlag af samtlige elementer, som er angivet af den forelæggende ret, og navnlig forelæggelsesafgørelsens begrundelse, at uddrage, hvilke bestemmelser i EU-retten der kræver en fortolkning i betragtning af sagens genstand (jf. i denne retning dom af 3.4.2019, Aqua Med, C-266/18, EU:C:2019:282, præmis 39).
- 28 Eftersom de problemstillinger, som Budai Központi Kerületi Bíróság (den centrale distriktsdomstol i Buda) har rejst, tager sigte på at fastlægge ugyldighedsbetingelserne i direktiv 93/13 i forbindelse med en kreditaftale som den i hovedsagen omhandlede, bør direktivets artikel 3, stk. 1, og artikel 6, stk. 1, indgå blandt de elementer af EU-retten, som denne retsinstans anmoder Domstolen om at fortolke.
- 29 Det skal følgelig fastslås, at den forelæggende ret med sit spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 3, stk. 1, artikel 4, stk. 2, og artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at de er til hinder for en medlemsstats lovgivning, som fortolket af denne medlemsstats øverste domstol, hvorefter en låneaftale optaget i udenlandsk valuta, der, selv om den specificerer det beløb i national valuta, der svarer til forbrugerens ansøgning om finansiering, ikke angiver den vekselkurs, der finder anvendelse på dette beløb med henblik på fastsættelsen af kredittens endelige størrelse i udenlandsk valuta, idet det i et af aftalens vilkår samtidigt fastsættes, at en sådan kurs skal fastsættes af kreditgiveren efter aftalens indgåelse i et særskilt dokument, ikke er ugyldig.
- 30 Som det for det første fremgår af ordlyden af det forelagte spørgsmål, har den forelæggende ret taget udgangspunkt i, at det i hovedsagen omhandlede aftalevilkår, der fastlægger de nærmere metoder for fastsættelse af kredittens størrelse optaget i udenlandsk valuta, definerer låneaftalens hovedgenstand som omhandlet i artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13.
- 31 Sådanne vilkår udelukkes i henhold til denne bestemmelse kun fra vurderingen af, om de er urimelige, for så vidt som den kompetente nationale retsinstans efter en konkret bedømmelse i hvert enkelt tilfælde når frem til, at den erhvervsdrivende har affattet dem på en klar og forståelig måde (jf. i denne retning dom af 14.3.2019, Dunai, C-118/17, EU:C:2019:207, EU:C:2019:207, præmis 48).

- 32 Domstolen har påpeget, at dette krav om en klar og forståelig affattelse, der gentages i direktivets artikel 5, ikke kan indskrænkes til, at vilkår formelt set blot skal være affattet grammatisk klart og forståeligt. Den har fastslået, at den ved dette direktiv indførte beskyttelsesordning tværtimod hviler på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende hvad angår bl.a. informationsniveau, hvorfor dette krav skal fortolkes bredt (jf. i denne retning dom af 20.9.2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, præmis 61).
- 33 Kravet om, at et kontraktvilkår skal være affattet klart og forståeligt, indebærer derfor, at aftalen klart skal beskrive, hvordan den konverteringsmekanisme, som det omhandlede vilkår henviser til, konkret fungerer, og i givet fald forholdet mellem denne mekanisme og den, der er fastsat i andre vilkår, således at denne forbruger på grundlag af klare og forståelige kriterier sættes i stand til at vurdere, hvilke økonomiske følger aftalen kan få for ham (dom af 20.9.2017, Kásler og Káslerné Andriuc m.fl., C-186/16, EU:C:2017:703, præmis 45).
- 34 I en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor fastsættelsen af lånebeløbet afhænger af den gældende vekselkurs på tidspunktet for frigivelsen af midlerne, der fastsættes af kreditgiveren efter aftalens indgåelse, kræves det, at mekanismen for beregningen af dette lånebeløb i udenlandsk valuta og den gældende vekselkurs beskrives klart, således at en almindeligt oplyst, rimelig opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger på grundlag af klare og forståelige kriterier sættes i stand til at vurdere, hvilke økonomiske følger – heriblandt navnlig de samlede omkostninger i forbindelse med lånet – aftalen kan få for ham (jf. i denne retning dom af 20.9.2017, Andriuc m.fl., C-186/16, EU:C:2017:703, præmis 47, og kendelse af 22.2.2018, ERSTE Bank Hungary, C-126/17, ikke trykt i Sml., EU:C:2018:107, præmis 32).
- 35 Det påhviler den forelæggende ret at undersøge dette spørgsmål på baggrund af alle relevante faktiske omstændigheder, herunder den reklame og de oplysninger, som långiver fremkom med under forhandlingen af låneaftalen (dom af 20.9.2017, Andriuc m.fl., C-186/16, EU:C:2017:703, præmis 46).
- 36 Med henblik herpå tilkommer det navnlig den forelæggende ret at efterprøve, om forbrugeren i lyset af samtlige relevante faktiske omstændigheder var i stand til at forstå de nærmere metoder for, hvordan størrelsen af den i udenlandsk valuta optagne kredit og den gældende vekselkurs skulle fastsættes, samt hvilke økonomiske følger, der kunne følge deraf for ham. Det kan imidlertid ikke kræves, at en erhvervsdrivende specifikt har angivet alle disse oplysninger på tidspunktet for aftalens indgåelse.
- 37 Såfremt det i forlængelse af denne undersøgelse for det andet fremgår, at vilkåret om fastsættelsen af vekselkursen ikke er affattet klart og forståeligt som omhandlet i artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13, kommer aftalens ugyldighed kun på tale, hvis det for det første er blevet fastslået, at det nævnte kontraktvilkår er urimeligt i henhold til dette direktivs artikel 3, stk. 1, og at aftalen for det andet ikke kan opretholdes uden dette vilkår i overensstemmelse med direktivets artikel 6, stk. 1.
- 38 Hvad for det første angår spørgsmålet om det pågældende aftalevilkår er urimeligt, påhviler det den kompetente ret at undersøge, om vilkåret, til trods for kravet om god tro, bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser i henhold til aftalen til skade for forbrugeren.
- 39 Den nationale ret skal med henblik på denne vurdering i overensstemmelse med artikel 4, stk. 1, i direktiv 93/13 tage hensyn til, hvilken type af varer eller tjenesteydelser aftalen omfatter, ved på tidspunktet for aftalens indgåelse at tage hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse.
- 40 De omstændigheder, der er nævnt i denne artikel 4, stk. 1, er dem, den erhvervsdrivende kunne have kendskab til på tidspunktet for indgåelsen af aftalen, og som ville kunne påvirke den efterfølgende gennemførelse af den nævnte aftale, idet et kontraktvilkår kan indebære en skævhed mellem parterne, som først viser sig i forbindelse med gennemførelsen af aftalen (jf. i denne retning dom af 20.9.2017, Andriuc m.fl., C-186/16, EU:C:2017:703, præmis 54).

- 41 Såfremt det nævnte kontraktvilkår findes at være urimeligt, må et sådant vilkår, jf. artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13, for det andet ikke binde forbrugeren i henhold til den nationale lovgivning. I henhold til denne bestemmelse forbliver aftalen dog bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.
- 42 I denne henseende har Domstolen fremhævet, at artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 har til formål at genskabe balancen mellem parterne og ikke at annullere alle aftaler, der indeholder urimelige vilkår. Denne aftale skal imidlertid i princippet opretholdes uden nogen anden ændring end den, der følger af ophævelsen af urimelige kontraktvilkår, for så vidt som en sådan opretholdelse af kontrakten retligt set er mulig i overensstemmelse med reglerne i national ret, hvilket skal efterprøves ved en objektiv tilgang (jf. i denne retning dom af 14.3.2019, Dunai, C-118/17, EU:C:2019:207, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis).
- 43 Ifølge den forelæggende ret definerer det i hovedsagen omhandlede vilkår aftalens hovedgenstand som omhandlet i artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13. Under disse omstændigheders synes en opretholdelse af aftalen retligt set ikke at være mulig, efter at dette vilkår er blevet ophævet, hvilket det dog tilkommer den forelæggende ret at bedømme.
- 44 Det følger heraf, at en national lovgivning som den, der er beskrevet af den forelæggende ret, kun er uforenelig med direktiv 93/13, for så vidt som den ikke i henhold til den fortolkning, som den forelæggende ret har anlagt, giver mulighed for at erklære en kreditaftale, for hvilken de i nærværende doms præmis 37 anførte betingelser er opfyldt, ugyldig.
- 45 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 3, stk. 1, artikel 4, stk. 2, og artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for en medlemsstats lovgivning som fortolket af denne medlemsstats øverste domstol, hvorefter en låneaftale optaget i udenlandsk valuta, der, selv om den specificerer det beløb i national valuta, der svarer til forbrugers ansøgning om finansiering, ikke angiver den vekselkurs, der finder anvendelse på dette beløb med henblik på fastsættelsen af kredittens endelige størrelse i udenlandsk valuta, idet det i et af aftalens vilkår samtidigt fastsættes, at en sådan kurs skal fastsættes af kreditgiveren efter aftalens indgåelse i et særskilt dokument, ikke er ugyldig,
- såfremt dette vilkår er udarbejdet på en klar og forståelig måde i henhold til artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13, idet mekanismen for beregningen af det samlede lånebeløb og den gældende vekselkurs beskrives klart, således at en almindeligt oplyst, rimelig opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger på grundlag af klare og forståelige kriterier sættes i stand til at vurdere, hvilke økonomiske følger – heriblandt navnlig de samlede omkostninger i forbindelse med lånet – aftalen kan få for ham, eller, såfremt det fremgår, at det pågældende vilkår ikke er affattet klart og forståeligt,
 - når dette vilkår ikke er urimeligt i henhold til dette direktivs artikel 3, stk. 1, eller, såfremt det er urimeligt, aftalen kan opretholdes uden dette vilkår i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13.

Sagsomkostninger

- 46 Da sagen i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Syvende Afdeling) for ret:

Artikel 3, stk. 1, artikel 4, stk. 2, og artikel 6, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbruger aftaler skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for en medlemsstats lovgivning som fortolket af denne medlemsstats øverste domstol, hvorefter en låneaftale optaget i udenlandsk valuta, der, selv om den specificerer det beløb i national valuta, der svarer til forbrugerens ansøgning om finansiering, ikke angiver den vekselkurs, der finder anvendelse på dette beløb med henblik på fastsættelsen af kredittens endelige størrelse i udenlandsk valuta, idet det i et af aftalens vilkår samtidigt fastsættes, at en sådan kurs skal fastsættes af kreditgiveren efter aftalens indgåelse i et særskilt dokument, ikke er ugyldig,

- såfremt dette vilkår er udarbejdet på en klar og forståelig måde i henhold til artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13, idet mekanismen for beregningen af det samlede lånebeløb og den gældende vekselkurs beskrives klart, således at en almindeligt oplyst, rimelig opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger på grundlag af klare og forståelige kriterier sættes i stand til at vurdere, hvilke økonomiske følger – heriblandt navnlig de samlede omkostninger i forbindelse med lånet – aftalen kan få for ham, eller, såfremt det fremgår, at det pågældende vilkår ikke er affattet klart og forståeligt,
- når dette vilkår ikke er urimeligt i henhold til dette direktivs artikel 3, stk. 1, eller, såfremt det er urimeligt, aftalen kan opretholdes uden dette vilkår i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13.

Underskrifter